

TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARINING ZAMONAVIY JAMIYATGA TA'SIRI VA TALABALAR INDIVIDVALLIKNI TASHKIL ETISH METODIKASI

Raximov Jo'rabek Rashidjon o'g'li

Master of education of the Kokand State Pedagogical Institute

Annotatsiya

Maqolada ta'lim sohasida zamonaviy raqamli texnologiyalardan foydalanish, elektron multimedia darsliklari va videodarslardan foydalanish muhimligi ta'kidlangan. Zamonaviy raqamli texnologiyalarni rivojlantirish bosqichida elektron multimedia darsliklarining xususiyatlari yuqori mobillik va modelga muvofiqligi, shuningdek, treningda moslashuvchanlik hisoblanadi. Maqolada, birinchi navbatda, raqamli mahsulotlar va yechimlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida ta'limni o'zgartirish bo'yicha xalqaro tajribalar keltirilgan. Ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanishning ijobiy va salbiy tomonlari aniqlandi.

Kalit so'zlar; elektron ta'lim, raqamli texnologiyalar, pedagogika, uzluksiz ta'lim, innovatsiya

Butun dunyo zamonaviy axborot tizimi bilan bog'liq bo'lib qolmoqda. Raqamli texnologiyalar to'rtinchi sanoat inqilobining markaziga aylangan. Raqamlashtirish – raqobatbardosh iqtisodiyotni rivojlantirish va aholining hayot sifatini oshirish maqsadida barcha davlatlar uchun global jarayonga aylanib bormoqda. Raqamlashtirish metodologiyani va o'quv jarayonining har bir bosqichini butunlay o'zgartirishi mumkin bo'lgan ulkan salohiyatga ega. Oliy ta'lim sohasida onlayn kurslar, treninglar va innovatsion ta'lim usullari, ayniqsa, talabga ega. Asosiy qism. Raqamli ta'lim muhiti ta'lim jarayonining turli muammolarini hal qilish uchun mo'ljallangan axborot tizimlarining ochiq to'plamidir. Raqamli texnologiyalarining o'quv vositalari (interaktiv doskalar, raqamli kameralar, mikroskoplar, proyektorlar, kompyuterlar, laboratoriyalar, virtual texnologiyalar va boshqalar) bilan tobora kengayib bormoqda. Qiziqarli raqamli innovatsiyalar orasida aralash ta'limni rivojlantirish va MOOC (Massive online Open course) onlayn kurslarini faol rivojlantirish shaklida ifodalanadigan onlayn treningning tezkor moslashuvini ta'kidlash kerak. Onlayn ta'limning rivojlanish dinamikasi, xususan, so'nggi yillarda ikki barobarga ko'payib bormoqda. Hozirgi kunda 500 ta universitetlaridan 4200 dan ortiq onlayn kurslarni taklif qilmoqda. Ta'limda raqamli texnologiyalarni qo'llanilishi qo'shimcha sohalarda allaqachon Amerika, Yevropa va Rossiya ko'plab oliy o'quv yurtlari tomonidan amalga oshirilmoqda, raqamli kutubxonalar va raqamli universitet ilm dargohlari rivojlantirilmoqda. Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalardan faol foydalanishning asosiy manbai uning raqamlashtirilishi hisoblanadi. Bunga raqamli texnologiyalar va telekommunikatsiya tizimlarining inson hayotiga kirib borishi sabab bo'ladi,

bu nafaqat ro'yxatga olish, qayta ishlash, uzatish, balki bilimlarni yaratish, "sun'iy aql" shaklida ko'nikmalarni shakllantirishga yordam beradi. Sun'iy intellekt tizimlarini qo'llashda yetakchi bo'lgan Amerika Qo'shma Shtatlari bo'lib, uning hajmi 6,4 milliard dollardan oshadi. Natijada, ta'lim tizimidagi yangi yechimlarning katta qismi elektron ta'lim texnologiyalariga asoslangan ta'lim xizmatlari orqali amalga oshiriladi. An'anaviy auditorlik ta'lim tizimi bilan bir vaqtda yangi transmilliy ta'lim elektron ta'lim bozori rivojlanmoqda. U an'anaviy ta'lim tizimlarining ko'plab elementlarini tezda almashtirishi va yangi standartlarni joriy qilishi mumkin. Kelgusi yigirma yil ichida ta'lim xizmatlarini rivojlantirish uchun yangi dizayn modeli faqatgina "jonli" va "sun'iy" aqlni keng qamrovli foydalanishga asoslangan gibril ta'lim tizimining vazifalarini bajarishga imkon beradigan o'zaro ta'sir qiluvchi tarkibiy ta'lim yechimlari buluti paydo bo'lishiga olib kelishi mumkin. Raqamlashtirishga asoslangan shakllantirilgan gibril ta'lim tizimining dolzarbligi insonning professional faoliyatining muayyan sohasidagi global, dolzarb, sifatli va talab qilinadigan vakolatlarni olish uchun raqamli texnologiyalarni rivojlantirishga bo'lgan talabning juda tez o'sishi bilan bog'liq. Shu bois, umumiy va doimiy ta'lim, mamlakat aholisining globallashuvi va shaxsiylashtirish sintezi, uning interaktivligi va talabalarning aniq yetakchilik bilimlari va ko'nikmalarini olishga qaratilganligi bugungi kunda ta'lim muassasalarini istiqbolli rivojlantirish strategiyasining asosi hisoblanadi. Ilm-fanni jadal rivojlantirish jarayonida ko'plab korporatsiyalar yangi texnologiyalardan foydalangan holda ishlab chiqarishning barcha darajalarida ishlashga tayyor bo'lgan xodimlarni talab qiladi va maxsus ko'nikmalarga ega bo'lmagan xodimlarga bo'lgan ehtiyoj ortda qolmoqda. Albatta, bu muammolarni hal qilish uchun ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish zarur. Ayni paytda talabalarning o'quv faoliyati natijalarini baholashga katta e'tibor qaratilmoqda. O'quv faoliyati natijalari xalqaro so'rovlar reytingni tashkil etadi va nafaqat universitetlarni, balki mamlakatlar reytingini ham taqqoslaydi. Shaffof natijalar, ijtimoiy hisobotlar, mavjud standartlarni takomillashtirishga intilish ta'lim sifatini oshirishning hozirgi tendensiyasini ko'rsatadi. Ko'p jihatdan, onlayn ta'lim texnologiyasi shaffoflik va o'z-o'zini takomillashtirish istagiga sabab bo'ldi. Maktablar va universitetlar bu talabalar bilim olish va tadqiqotlar olib boradigan joylardir. O'qituvchining asosiy vazifalaridan biri yoshlarni bilim olish va yutuqlarga erishishga jalb qilishdir. Talabalarning faol ishtirokisiz yoki qiziqish uyg'otmasdan o'qitishga yordam beradigan ta'lim kashfiyotlari va tadqiqotlarga olib kelishi mumkin emas. Ilmiy tadqiqotlardan foydalangan holda ta'lim va muammoni hal qilish turli xil hamda muhim bilim va aqliy qobiliyatlarni rivojlantiradi, buning natijasida talabalar nafaqat ma'lumot oladilar, balki ko'proq amaliy qo'llay ham oladilar. Maktablar endi yoshlar uchun yagona ta'lim muhiti emas, virtual texnologiyalar va onlayn ta'lim juda muhim bo'lib, bugungi kunda siz har qanday mamlakatda istiqomat qilsangiz ham, Yevropa ta'lim sifati darajasida oliy ma'lumotga ega bo'lishingiz mumkin bo'ladi. Bundan tashqari, dunyoning yetakchi kompaniyalari bilan malaka oshirishingiz ham mumkin bo'ladi. Hozirgi kunda Yevropa Ittifoqi universitetlari va

biznes maktablari o'rtasidagi hamkorlikni turli jihatlarida moliyaviy qo'llab-quvvatlaydigan bir qator dasturlarni amalga oshirib kelmoqda bular:

1 - jismoniy shaxslarning o'quv harakatchanligi (talabalar va o'qituvchilar uchun yangi mobillik imkoniyatlari);

2 - universitetlarning innovatsiyalar va ilmiy tatqiqot institutlari bilan hamkorliklari.

Muhokamalar va natijalar. So'nggi paytlarda global xalqaro tashkilotlar tomonidan amalga oshirilgan vositalar va dasturlar bilan qo'llab-quvvatlanadigan mamlakatlar va universitetlar o'rtasidagi shartnomalar asosida xalqaro oliy ta'lim darajasi mustahkamlandi. Ushbu sohadagi tajriba bir necha jihatlar bilan tavsiflanadi: kurslarning kengroq taklifi, xorijiy talabalar sonining ko'payishi, ta'lim metodologiyasidagi innovatsiyalar, shuningdek, jarayon va tadqiqotlarni boshqarish. Zamonaviy ta'limni raqamli texnologiyalardan foydalanmasdan tasavvur qilish qiyin. Ular prezentatsiyalar, video ma'ruzalar, kompyuter testlari, elektron ta'lim kurslari va boshqalar. Raqamli texnologiyalarning ta'lim tizimida joriy etilishi bu har qanday o'zgarish kabi, ham ijobiy, ham salbiy jihatlariga ega. Misol uchun, masofaviy ta'lim uchun raqamli texnologiyalardan foydalanish, shubhasiz, afzallik. Salbiy jihatlari masofaviy ta'lim talabalar tomonidan jiddiy qabul qilinishdan to'xtadi va ko'pchilik buni rasmiyatchilik deb hisoblaydi. Zamonaviy ta'lim tizimida uzluksiz ta'lim tobora dolzarb bo'lib bormoqda va elektron ta'lim kurslari bu holatda foydali bo'lishi mumkin. Buning uchun zamonaviy universitet bitiruvchisi yangi materialni o'rganish, tahlil qilish, tushunish, rivojlangan tanqidiy fikrlashga ega bo'lishi kerak, ya'ni o'z-o'zini rivojlantirishga tayyor bo'lishi kerak. Ta'limning mavjudligi hisobga olinishi kerak. Endi har bir inson dunyoning turli burchaklarida o'qiladigan asosiy fanlar bo'yicha internetda video ma'ruzalar topishi va tinglashi mumkin. Zamonaviy jamiyatda web-ilovalardan shaxsiy bilimlarni boshqarish uchun tobora ko'proq foydalanilmoqda. So'nggi bir necha yil mobaynida ularning turli jihatlarida raqamli ko'nikmalar ortib borayotgani e'tibor markazida qolmoqda. Xalqaro tashkilotlar tomonidan chop etilgan turli ma'ruzalar va xabarlar ushbu maxsus ta'lim ko'nikmasining hayot davomida va "axborot jamiyati" deb nomlanuvchi ishtirok etishining muhimligini ta'kidladi. XXI asrda bilimdon inson bo'lish nimani anglatadi? Bu masala yoshlarni kelajakdagi ish va vazifalar uchun tayyorlashdan tashqariga chiqadi, lekin u ongli fuqarolarga tegishli bo'lib, u tug'ilgan yoki raqamli texnologiyalarni tushunadigan inson bo'lib, u resurslar, munosabatlar, vositalar va raqamli jamiyatning salohiyatidan foydalanishi va ulardan mustaqil ishlay olishi bilan baholanadi. Ushbu doirada, onlayn resurslar orqali bilimlarimizni boshqarish va boyitish uchun ko'nikmalar talab qilinadi. Shaxsiy bilimlarni boshqarish va shaxsiy ta'lim tarmog'ining shaxsiy bilimlari va tushunchalari bilan birgalikda belgilanadigan ushbu ko'nikmalar to'plami har bir kishiga axborot manbalarini mustaqil ravishda tanlash va baholash, onlayn ma'lumotlarni qidirish va bunday ma'lumotlarni saqlash, qayta ishlash va uzatish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak. Ta'limdagi raqamli texnologiyalar faqat raqamli qurilmalardan foydalanish bilan chegaralanib qolmaydi, ular o'qituvchi va talaba o'rtasida

munosabatlarni oshirishga yordam beradi, shuning uchun ta'lim jarayonining sifati, o'zaro ta'sir va samaradorlik. Raqamli ta'lim shaxsiylashtirilgan ta'lim uchun yangi imkoniyatlar yaratadi, hamkorlikning yangi modellari paydo bo'ladi va talabalar uchun innovatsion ta'lim strategiyalari doirasi kengayadi. Ta'lim jarayonida yangi yondashuvlar, texnikalar, ta'lim modellari yaratish uchun yangi imkoniyat paydo bo'ladi. Raqamli texnologiyalar o'qituvchi va talabaning samarali hamkorlik va samarali ta'lim faoliyatiga qaratilgan samarali vositadir. Ta'limning zamonaviy shartlari raqamli muhitni chuqur tushunishni talab qiladi va raqamli savodxonlik bilimlari ta'lim sifatini oshirishga imkon beradi hamda ta'lim natijalari doimo dolzarb bo'lib qoladi. Xulosa. Shunday qilib, har qanday raqamli texnologiya falsafiy asosda ko'rib chiqiladi. Shuning uchun, birinchi navbatda, bilim dunyosiga kiritilgan innovatsion texnologiyalarni tartibga solish, tizimlashtirish va tartiblashtirish zarur. Darsda yangi usul va metodlarni qo'llash orqali olingan natijalar quyidagilardan iborat: o'quvchilarning o'qishga qiziqishi ortib bormoqda, biznes ko'nikmalari, aqliy faoliyat, qobiliyatlilik, o'ziga ishonch, talabalar o'z fikrlarini muntazam ravishda ifoda etishni o'rganadilar va bularning barchasi innovatsion bilim darajasini oshirishga yordam beradi.

Adabiyotlar

1. Muydinovich, R. I. (2020). Advantage And Methodological Problems Of Teaching Computer Science In Modern Schools. The American Journal of Interdisciplinary Innovations and Research, 2(10), 13-16.
2. Rasulov, I. M. (2022). ADVANTAGE AND METHODOLOGICAL PROBLEMS OF TEACHING COMPUTER SCIENCE IN MODERN SCHOOLS. Ученый XXI века, 22.
3. Muydinovich, R. I. (2022). RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING RIVOJLANISHI TUFAYLI PAYDO BO'LGAN KASBLAR VA ULARNI O'RGANISH. PEDAGOGS jurnali, 13(1), 117-122.
4. Muydinovich, R. I. (2022, April). INTEGRITY AND CONTINUITY OF COMPUTER SCIENCE IN THE SYSTEM OF CONTINUING EDUCATION. In E Conference Zone (pp. 322-326).
5. Muydinovich, R. I. (2022). THE ROLE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN PROVIDING INTERDISCIPLINARY INTEGRATION IN THE EDUCATIONAL PROCESS. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(12), 1281-1286.
6. Muydinovich, R. I. (2022). VOCATIONAL TRAINING OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(12), 209-216.
7. Rasulov, I. M., Makhkamova, D. X., & Nishanbekov, N. O. (2023). THE CONCEPT OF MEDIA COMPETENCE OF THE FUTURE INFORMATICS TEACHER AND THE

- METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF ITS DEVELOPMENT. Conferencea, 12-17.
8. Makhkamova, D. X. (2023). THE ADVANTAGES OF USING THE POSSIBILITIES OF INFOGRAPHICS IN THE WORK OF FUTURE INFORMATICS AND INFORMATION TECHNOLOGY TEACHERS. Open Access Repository, 9(3), 291-298.
 9. Shermatovna, E. N., & Kizi, Y. M. I. (2022). STAGES OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF MEDIAMADANIATIN. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(12), 272-274.
 10. Якубжонова, М. И. Қ. (2022). ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИДА ТАЛАБАЛАР МЕДИАМАДАНИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МОДЕЛИ. Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS), 2(3), 489-497.
 11. Yakubjonova, M. I. (2022). DEVELOPMENT OF MEDIA CULTURE IN STUDENTS AS A PEDAGOGICAL PROBLEM. Экономика и социум, (3-2 (94)), 329-333.
 12. Yakubjonova, M. I. (2022). DEVELOPMENT OF MEDIA CULTURE IN STUDENTS AS A PEDAGOGICAL PROBLEM. Экономика и социум, (3-2 (94)), 329-333.
 13. Якубжонова, М. И., & Юлчиева, М. И. (2022, January). МЕДИАМАДАНИЯТ ВА УНИНГ МУҲИМ ХУСУСИЯТЛАРИ. In International journal of conference series on education and social sciences (Online) (Vol. 2, No. 1).
 14. Mashxura, M., & Siddiqov, I. M. Z. (2023). Effects of the Flipped Classroom in Teaching Computer Graphics. Eurasian Research Bulletin, 16, 119-123.
 15. Siddiqov, I. M. (2023). SCRIBING-KELAJAK TEXNOLOGIYASI. Talqin va tadqiqotlar, 1(1).
 16. Melikuzievich, S. I. (2022). Providing The Integration of Modern Pedagogical and Information-Communication Technologies in Higher Education. Texas Journal of Engineering and Technology, 15, 103-106. Melikuzievich, S. I. (2022). AN EFFECTIVE WAY TO PRESENT EDUCATIONAL MATERIALS. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(12), 224-229.
 17. Meliqo'ziyevich, S. I. (2022). UMUMIY O 'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI FANINI O 'QITISHDA RIVOJLANTIRUVCHI TEXNOLOGIYALAR. IJODKOR O'QITUVCHI, 2(19), 231-235.
 18. Melikuzievich, S. I., Turdalievich, M. I., Shukurovich, M. S., & Mansurovich, Z. M. (2022). THE METHOD OF REFERENCE TESTS FOR THE DIAGNOSIS OF DIGITAL DEVICES. International Journal of Early Childhood Special Education, 14(7).
 19. Siddiqov, I. M., & Igamberdiyev, U. R. (2021). PEDAGOGIKA OLIYGOHLARIDA TALABALARNING IJODIY QOBILIYATLARINI SHAKILLANTIRISHDA MUAMMOLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1(11), 1146-1163.

20. Siddikov, I. M. About Testing Digital Devices by Reference Tests. *JournalNX*, 7(06), 315-317.
21. Akbarov, U. Y., Rafiqov, F. Q., & Akbarov, S. (2022). MAPLE PROGRAM TO THE SOLUTION OF EQUATIONS REPRESENTING PROBLEMS OF HEAT DISPOSION. *Open Access Repository*, 8(12), 230-240.
22. Rahmatullaev, M., Rafikov, F. K., & Azamov, S. K. (2021). Про конструктивні описи мір Гіббса для моделі Поттса на дереві Келі. *Ukrains' kyі Matematychnyi Zhurnal*, 73(7), 938-950.
23. Rahmatullaev, M. M., Rafikov, F. K., & Azamov, S. (2021). On the Constructive Description of Gibbs Measures for the Potts Model on a Cayley Tree. *Ukrainian Mathematical Journal*, 73(7).